

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยได้ปรับเปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม จากสังคมที่มีวิถีชีวิตที่เคยพึ่งพาเกื้อกูล มีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่เข้าสู่ระบบที่มีการแข่งขันสูง ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและใช้อย่างสิ้นเปลือง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามถูกละเลย สิ่งเหล่านี้นับวันจะรุนแรงขึ้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยซึ่งเคยเจริญด้วยศิลปกรรม ศิลปวัฒนธรรมและจรรยา อันเป็นเครื่องชี้ถึงชนชาติไทยที่แตกต่างจากชาติอื่น ๆ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) ที่มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และมีเจตนารมณ์ที่จะให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ

1. สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่งพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีระบบดี โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย
2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถลงทุนทางปัญญารักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม
3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

จากเจตนารมณ์ดังกล่าว แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545–2549) ได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีคนเก่ง มีความสุข พึ่งพาตนเองได้ มีจิตสำนึกในความเป็นชาติไทย มีหลักศาสนาและวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประชาคมไทยและประชาคมโลกที่มีความสุข สร้างสังคมแห่งปัญญา สังคมเอื้ออาทรและสังคมคุณภาพ (กรรณิการ์ ธีรสุจิ. 2548 : 1)

รัฐได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐาน ความเป็นเครื่องกำหนดคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน หลักสูตรได้กำหนดให้มีมาตรฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ จริยธรรม เป็นมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในสาระพระพุทธศาสนาเน้นให้นักเรียนมีความเข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นแนวปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน สามารถปฏิบัติศาสนพิธีของพุทธศาสนา ค่านิยมที่ดีงาม นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 9-11)

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงาม อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวคิด ทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม เกื้อกูลชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเรียกว่า สัมมาทิฐิ (พระพรหมคุณาภรณ์. 2547 : 29-30)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทโดยตรงในการปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมมีเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรมอันเป็นที่พึงปรารถนา อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่ง สำหรับเตรียมคนให้ปฏิบัติตามคุณค่าอันเป็นที่ยอมรับ ของสังคม อันจะช่วยให้สมาชิกให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นไปตามที่คาดหวังของสังคม ดังนั้น การส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดประสิทธิผล เพื่อจะดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันไว้ให้มั่นคงและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ปรีชา ริโยธา. 2547 : 1)

หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แต่ในปัจจุบันสถานศึกษาทั่วไปมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการมากกว่า จนบางครั้งลืมนึกไปว่า การศึกษาที่แท้จริงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามทั้งความรู้และความประพฤติที่ดี จึงควรให้ทั้งงานวิชาการและการส่งเสริมจริยศึกษาเจริญก้าวหน้าควบคู่กันไป ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ในปัจจุบันคุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับ

การกล่าวถึงกันมาก เมื่อที่สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย ขาดความสุขอันเนื่องมาจากความประพฤติหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของคนในสังคม ก็จะมีการวิพากษ์วิจารณ์กล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะคนในปัจจุบันขาดคุณธรรมจริยธรรม ปรากฏการณ์เช่นนี้นับว่าเป็นปัญหาสังคมลักษณะหนึ่ง ที่มีสาเหตุมาจากหลายประการ ปัจจัยประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น วิธีการดำรงชีวิต กระแสวัฒนธรรมจากตะวันตกที่เน้นการสร้างสรรคทางวัตถุและการไฝหาคความ สุข ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมของบุคคลทั่วไป ผลกระทบจากปัจจัยเหล่านี้ ส่วนหนึ่งก็ปรากฏออกมาในลักษณะที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น และมีแนวโน้มที่บุคคลบางคนจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อแสวงหาความสุขและประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากและเดือดร้อนของคนอื่น จึงจำเป็นที่จะต้องหาทางปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้ฝังลึกเป็นค่านิยมที่ถูกต้อง คนประพฤติในสิ่งที่ดีงามถูกต้องที่สังคมยอมรับ (สมเดช ใจหวัง. 2547 : 2)

จากความสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดเกี่ยวกับแนว การจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 24 กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้(4)การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 5-13)

การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมขึ้นทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้เห็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติที่ดี เห็นคุณค่าในการฝึกคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สามารถเลือกแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

จากการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน (Self-Study Report) และการประชุมปรึกษาหารือของคณะครูในโรงเรียน รวมทั้งการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนพบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมอยู่ในขั้นรุนแรงที่ต้องดำเนินการแก้ไข ส่วนในระดับประถมศึกษายังไม่เป็นปัญหา เพียงการอบรมสั่งสอนในชั้นเรียนก็สามารถควบคุมได้ ที่ประชุมได้สรุปกำหนดเป็นสภาพปัญหา เพื่อปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน ซึ่งมีสภาพปัญหาดังนี้

1. ด้านการขาดวินัยของนักเรียนนั้น ครูขาดทักษะด้านการเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงมีแนวคิด ความเชื่อและการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยก้าวร้าวไม่เหมาะกับสภาพของนักเรียน ขาดความอดทนอดกลั้นไม่สามารถทำงานหนัก หรือทนต่อสิ่งขั้วภายนอกได้ สมาธิในการเรียนสั้น ขาดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ชอบแต่งกายที่ผิดระเบียบของโรงเรียนตลอดเวลา หนีเรียนและขาดเรียนเป็นจำนวนมาก ชอบคบเพื่อนนอกโรงเรียน สูบบุหรี่และดื่มเหล้า ขาดระเบียบวินัยตามสภาพของผู้เรียน

2. นักเรียนขาดความซื่อสัตย์สุจริต โดยเห็นได้จากการที่มีสิ่งของสูญหายในห้องเรียนทรัพย์สินของโรงเรียนถูกทำลาย มีนิสัยโกหกในบางครั้ง มีการลอกการบ้าน และไม่ส่งการบ้าน

3. นักเรียนขาดความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละต่อส่วนรวม โดยเห็นได้จากการขอความร่วมมือในการทำงานส่วนรวม การบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนจะไม่ชอบใจเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน

4. นักเรียนขาดการประหยัดและอดออม มีนิสัยฟุ้งเฟ้อและเห่อตามสมัยนิยมมากขึ้น ไม่ปิดน้ำปิดไฟเมื่อไม่ใช่ โกหกผู้ปกครองเพื่อขอเงินมาใช้ในสิ่งที่ฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น

5. นักเรียนไม่รู้จักรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ชอบทำลายทรัพย์สินของทางโรงเรียน ทำลายต้นไม้ตามถนน ทำความสกปรกแก่หนองน้ำสาธารณะ ผู้ใหญ่ดักเตือนมักไม่ฟังไม่เคารพยำเกรงผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ผู้ปกครอง ไม่นับถือวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา ทำให้ไม่รู้จักรับรู้คุณค่าของผู้มีพระคุณ (โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง. ไม่มีเลขหน้า)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการ โรงเรียนและรับผิดชอบในการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน จึงต้องการที่จะแก้ไขปรับปรุง พัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและตามที่สังคมทั่วไปยอมรับ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมของนักเรียน ทั้งในและนอกเวลาเรียนตามปกติ โดยมีการนำวิธีการหลายๆ อย่างเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนมีสมาธิที่ดี ถ้าผู้เรียนมีสมาธิที่ดี จิตสงบ ก็มีสติในการคิดพิจารณา ทำให้เกิดปัญญา นอกจากจะมีจิตนิสัยที่ดีแล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะดีด้วย และจะเป็นสื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลการเรียนรู้ดีขึ้นตามที่คาดหวังและสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้

โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 จึงได้หาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสม ให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน พึ่งตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นผู้มีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเมตตา กรุณา ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความกตัญญูกตเวที ความอดทนอดกลั้น ภูมิใจในความเป็นไทยและการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนนั้น ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ผู้เรียนได้อยู่ใกล้ชิดคิดตัวอย่างที่ดี ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจนเห็นคุณค่า เสนอปัญหาให้ผู้เรียนคิดและแก้ปัญหา แสวงหาแบบอย่างวัฒนธรรมที่ดีงามและชี้แนะให้เด็กเข้าใจ สร้างและปฏิบัติตามระเบียบวินัย ที่ผู้เรียนร่วมกับครูคิดขึ้น ยอมรับนับถือร่วมกัน เป็นวินัยที่มุ่งเน้น วินัยในตนเอง (โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง. 2549 : 80-85)

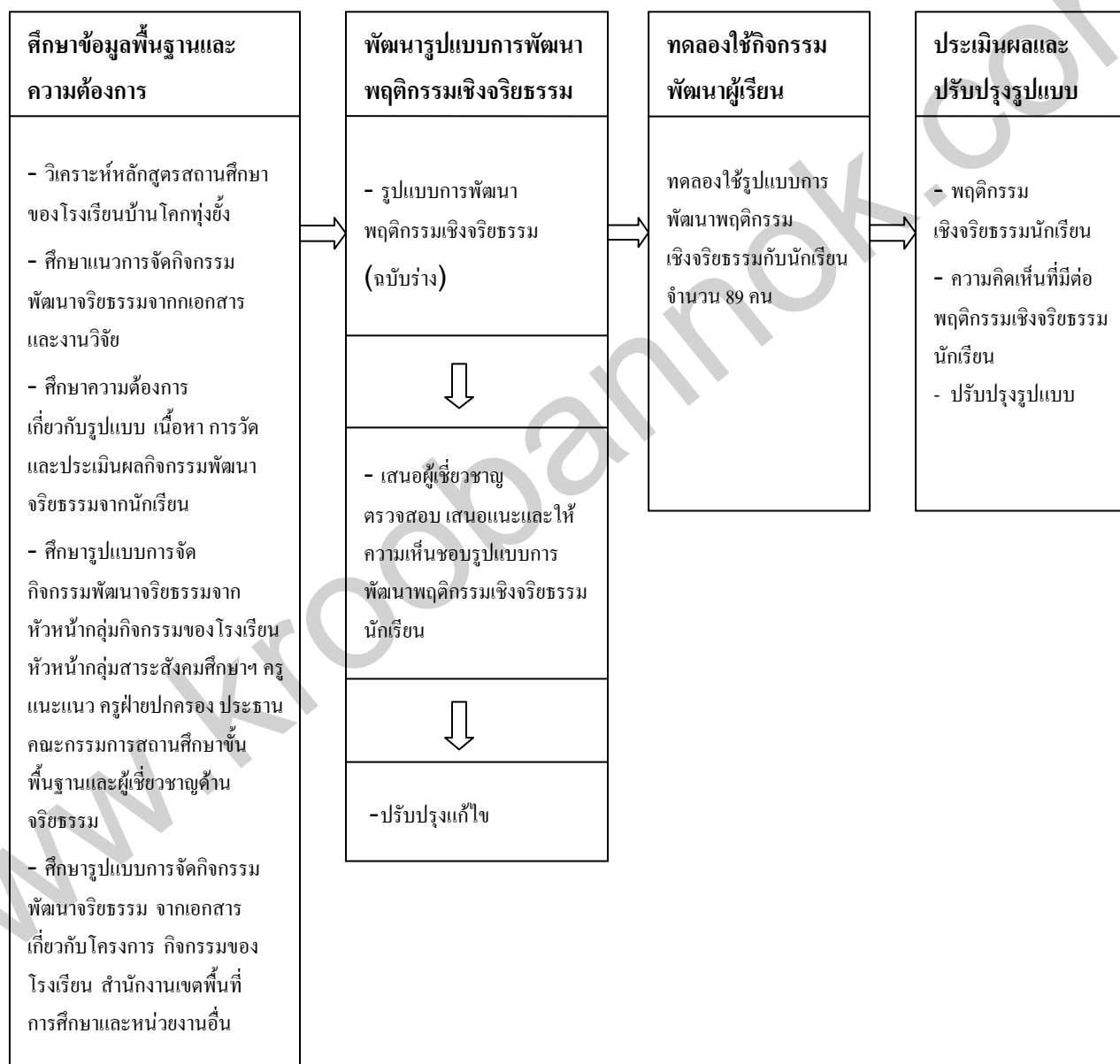
เพื่อให้การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนบรรลุผล ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อ พัฒนาและใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน บ้านโคกทุ่งยั้ง ปีการศึกษา 2550 ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างเป็น รูปธรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างสันติสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การใช้ รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ โดยวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน บ้านโคกทุ่งยั้ง ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับ รูปแบบ เนื้อหา การวัดและการ ประเมินผลพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจากนักเรียน ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิง จริยธรรมนักเรียนจากหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ ผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรม ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนจาก โครงการ กิจกรรมของโรงเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 และหน่วยงานอื่น 2) การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน โดย ดำเนินการสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมฉบับร่าง จากนั้นนำรูปแบบฉบับร่าง เสนอ ผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข 3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง จำนวน 89 คน

และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย



วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ก่อนและหลังใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนและความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

ข้อคำถามการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. การทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบแตกต่างกันหรือไม่ และความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานสำหรับการวิจัยไว้ดังนี้

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ทางโรงเรียนกำหนด แก้ปัญหาการออกกลางคัน สามารถเรียนจบหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนดและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3
3. เป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นรูปแบบสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปประยุกต์ใช้
4. ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง จำนวน 89 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง ที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เป็นปัญหา จำนวน 21 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาและสร้างรูปแบบที่จะนำมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาพฤติกรรม

เชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นครั้งนี้ โดยจะทำการสร้างรูปแบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ตามกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง จำนวน 9 ด้าน ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์
3. ความประหยัด
4. ความเมตตากรุณา
5. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
6. ความกตัญญูกตเวที
7. ความอดทน อดกลั้น
8. ความภูมิใจในความเป็นไทย
9. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าระหว่างวันที่ 2 กรกฎาคม 2550 ถึง วันที่ 28 ธันวาคม 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง กิจกรรมที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือแนวทาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับในการที่จะปฏิบัติร่วมกัน

การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการประพฤติและปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ที่โรงเรียนและสังคมยอมรับ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลายที่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึก เป็นสภาพคุณความดีที่มีอยู่ในจิตใจ ทำให้เคยชินประพฤติดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงออกอันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่พึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ที่ทุกคนในโรงเรียนยอมรับและสังคมต้องการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ควรปฏิบัติและก่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน ที่ปฏิบัติโดยทั่วไปในชุมชน

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกโดยการประพฤติปฏิบัติต่อตนเองต่อผู้อื่น ต่อสังคม ทั้งด้านร่างกาย วาจา จิตใจ ในทางที่ถูกต้องดีงาม ควรปฏิบัติ ที่สังคมยอมรับแลก่อให้เกิด ความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน หมายถึง การสอนศีลธรรมในสาระพระพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น โดยพระวิทยากรตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของกรม ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดกิจกรรมในวันสำคัญ หมายถึง การนำนักเรียนไปปฏิบัติศาสนกิจทั้งในและนอก โรงเรียนในวันสำคัญทางศาสนา ตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนและการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญ ของทางราชการ

การจัดทำโครงการคุณธรรม หมายถึง การจัดทำโครงการเกี่ยวกับการทำความดี การ แก้ไขปัญหาด้านความประพฤติ ของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง

การจัดกิจกรรมดนตรีพื้นบ้าน หมายถึง การจัดตั้งกลุ่มเล่นดนตรีของนักเรียนโรงเรียน บ้านโคกทุ่งยั้ง โดยการเชิญวิทยากรในหมู่บ้านมาสอนการเล่นดนตรีนอกเวลาเรียนประเภท พิณ แคน กลองซอและมีการแสดงทำรำประกอบการเล่นดนตรี

ค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การนำนักเรียนไปปฏิบัติธรรมที่วัดตลอดเวลาทั้ง กลางวันกลางคืนและจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและ สามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปปฏิบัติได้

การสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ หมายถึง การนำนักเรียนสวดบทสวดมนต์ประจำ สัปดาห์ในห้องประชุมของโรงเรียนหรือที่วัดใกล้โรงเรียน

การเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง หมายถึง การพบปะพูดคุยระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง นักเรียนในความรับผิดชอบ เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ทางจริยธรรมของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นสิ่งที่ ดีที่ควรทำ สังคมต้องการ ในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนและ ประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การไม่โกหกหลอกลวงผู้อื่น ประพฤติตนสุจริต ไม่ลักขโมย และไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนในทางที่ไม่ชอบ

ความประหยัด หมายถึง การใช้จ่ายทรัพย์สินของตนและของประเทศชาติอย่างคุ้มค่าและ เกิดประโยชน์สูงสุด

ความเมตตากรุณา หมายถึง การปฏิบัติตนเพื่อต้องการช่วยให้ผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์และมีความสุขตามกำลังที่ตนมีอยู่

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง การมีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการจดบันทึกและสรุปองค์ความรู้

ความกตัญญูทวาที หมายถึง การยินดีช่วยเหลือและตอบแทนผู้มีพระคุณให้มีความสุขอย่างจริงใจ พร้อมทั้งยกย่องเชิดชูผู้มีพระคุณ

ความอดทนอดกลั้น หมายถึง การข่มใจ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่เป็นอุปสรรค พร้อมรับฟังความคิดเห็น มีสติในการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง

ความภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความรัก ความหวงแหน ศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถสืบทอดและเผยแพร่สิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยได้

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความห่วงใยในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่โลกไปอย่างยั่งยืน